HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ח) מגות פ"ה מ"ה, ג) נ"מ התניע, ג) [זמרים נו:], ד) גילסת ע"י מקלנבו, ה) מגיגה דף כו: [ומנחו' כנ. נו:], ו) ב"ב דף נט. מגילה דף י:, ו) מגיגה דף כו: ומנחות דף נו:, ח) מס' ד"ל פי"ל, ט) [מגילה י:], י) [וע"ע תוס' זבחים דף פו: ד"ה משום], כ) שיין לעמוד הקודם, ל) [וע"ע תוס' זבחים דף סד. ד"ה דיסון],

תורה אור השלם

1. וַיִּתֶּן לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי אִם לֶחֶם הַפָּנִים הַמּוּסָרִים מִלִּפְנֵי יְיָ לָשִׂוּם לֶחֶם חם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ:
שמואל א כא ז

2. וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרֶכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא כד ו

מוסף רש"י

ונמשכין אחת עשרה אמה. י"ל אמה היו תוכיס בעזרה אחורי מומת בית הכפורת (תמורה ל:). לא הפילה אשה מריח בשר הקדש. מתאות בשר הקדש, לו נמי מריח איכיס של המערכה, שאין הריחה בהן ובאת לטעות מהן אין שומעין לה להאכילה בשר קודש (רש"י אבות פ"ה מ"ה). ולא הסריח בשר הקדש מעולם. כשלא היה לו פנאי להקטיר בגילה כל האיכיס שנתעכבו מבערב מעלין אותן בראשו של מזבח ועומדין שם כ' ימים או שלשה עד שיהיו פויין להקטירן, שאין ליה מועלת בראשו של מזבח, ונעשה בהן גם גלה היו מסריחין כל זמן עכבתם (שם). ולא נראה זבוב בבית המטבחים. שבעזרה במקום שהיו שם השלחנות של שיש שמדיחין עליהן את האיכיס, ולא היה יורד שם זבוב משום מיאוס, לגמרך שבעזרה שורה כשם (שם). ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים. דעומאה זו הוא ויוצאה מגופו, דבר מגונה ומטונר משאר עומאות. ומה שהיו מתקיעין לו כהן אחר תחתיו, מתמת פיסול אחר היו עושין ואותו פיסול שאירע בו ביוסף בן אלם (לעיל יב:) פיסול אחר היה, כגון מתמת שרץ, או לטרף של עם הארץ עמוד על בגדו, ולא קרי היה (אבות שם). ולא נמצא פסול בעומר. ליגע בו שרץ בנמצת העומר או בקומלה שלא נתן בה לבונתה, ונם גדול היה, שאילו נמצא בו שום פיסול ילחה לגמרי ואין לו תשלומין, שהרי לו אשאר לקצירתו ולקיטתו שלא בגיל ע"ז כדמפרש בגמרא, ובשתי הלחם. דעצרת נמי לא אירע פיסול, דשוב לא יהא תשלומין בדבר, ומאחר שעבר עליהן ז"ש, שהרי צריך לאתותה מבעוד יום, שאין אפייתם דומה שבת ולא יו"ט, כדאמרינן בפסחים, נמצא נדמים אם נמצא בהם פיסול, ולחם הפנים. נמי אם יתנא בהם פיסול בשבת, נדמים הם עד שבת הבאה, דאי אפשר לסדרן בשבת, דכתיב ביום השבת יערכנו, ולפי שאין לדברים האלה תשלומין היו מקקין לשמירתן יותר משאר קרבנות (שם). עומדים צפופים ומשתחוים רווחים. כשהיו מתכנסין בעזרה כרגלים או בשאר ימות השנה, עומדין צפופין, דחוקין בעמידתן, וכשהיו משתחוים כלפי השכינה לנקש ולשחוט כל אחד כפי גרכיו היה רווח כל כך שהיה בין אחד לאחד ד' אמות, כדי שלא יטמע אחד תפלת חבירו, כך מצאתי בחגדה. ר"מ לפופים דחוקים היו עד שהיו נמשכין י"ל אמה אחורי הכפורת (שם). ולא הזיק נחש. לא נשך אדם ומת (שם). צר לי המקום. כלומר לחוקה לי שעתי בכתפן ואיני יכול להתפרנס, שכל הדרים בתוכה היה הקב"ה מפרנסם על שלא עקרך אחד מהם בחגיגה ולגמת משם להיות מטולטל. כך מצאתי בחגדה ולא יותר (שם). בקלבנו. שם מקום שנקרא על שם עובדת כוכבים כדכתיב (ישעיה מו) קרס נגו (בבחים צו). שסילוקו בשבת הבאה חס ביום סילוקו (חגיגה כו:). חום ביום הלקחו. משמע כשמלקים היה חוס (מנחות כט.) שיהא חס ביום הלקחו מעל השלחן (חגיגה שם). מקום ארון אינו מן המדה. מאיו חוחז לשעבו מדת קרקע לכל גדליו כלומר, כלקחתי יש לו עשר אמות לכל רוח, בחמעע בית קדש הקדשים היה יושב ויש ריוח ביון לבין הכתלים עשר אמות לכל לד וכל הבית אינו אלא כ' על כ', נמצא שאינו מעמעע כלום (מגילה י:). השלחן הטהור. שאמרתי שיהא שהור טהור, מכלל שהוא רחוי לטומאה, והא כלי עץ העשוי לנמת הוא (חגיגה כו:).

ויש אומרים אף רידייא ובעו רבנן רחמי אנשמה בשעה שיוצאה מן הגוף ובטלוה תניא כוותיה דר' שילא היוצא לדרך קודם קריאת הגבר דמו בראשו רבי יאשיה אומר עד שישנה ויש אומרים עד שישלש ובאיזה תרנגול אמרו בתרנגול בינוני אמר רב יהודה אמר רב בשעה שישראל עולין לרגל עומדין צפופין ומשתחוים רווחים ונמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת מאי קאמר הכי קאמר אף על פי שנמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת ועומדים צפופין כשהן משתחוין משתחוין רווחים וזה אחד מעשרה נסים שנעשו במקדש דתנן[6] עשרה נסים נעשו בבית המקדש לא הפילה אשה מריח בשר הקדש ולא [7]הסריח בשר הקדש מעולם ולא נראה זבוב בבית הממטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחוים רווחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים פתח במקדש וסיים בירושלים איכא תרתי אחרנייתא במקדש דתניא מעולם לא כבו גשמים אש של עצי המערכה ועשן המערכה אפי' כל הרוחות שבעולם באות ומנשבות בו אין מזיזות אותו ממקומו ותו ליכא והתניא [8]רב שמעיה [9]בקלנבו שברי כלי חרס נבלעין במקומן ואמר אביי מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן פסולי תלתא הוו חשבינהו בחד אפיק תרי ועייל תרי אי הכי בלועין נמי תרי הוו חשבינהו בחד חסרו להו איכא נמי אחריתי [10]דאמר רבי יהושע בן לוי גם גדול היה נעשה בלחם הפנים סלוקו כסדורו שנאמר [1]לשום לחם חום ביום הלקחו ותו ליכא [10]והאמר ר' לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המדה ואמר רבנאי אמר שמואל כרובים בנם היו עומדין ניסי דבראי קא חשיב ניסי דגואי לא קא חשיב אי הכי לחם הפנים נמי ניסי דגואי הוא לחם הפנים ניסי דבראי הוא דאמר [11]ריש לקיש מאי דכתיב [2]על השלחן הטהור טהור מכלל שהוא טמא כלי

התורס יהא חלש דאי כ"ג תורס ח"כ ליחסביה להא טדילה דטבילה בהדי חמש טבילות ועשרה קידושין שכ"ג טובל בו ביום וכן עשה הפייט הוקמו מחלות דשן לנערה כפיים דשן הבערה אלמא שהיו מפייסין ביוה"כ מי תורס ור"י אומר דשפיר גרס כ"ג דלהכי מקדמי לתרוס ולסדר מערכה ולסלק האברים שלא נתעכלו כדי שימלא כהן גדול מזומן כל מה שצריך מיד כשיעלה עמוד השחר קודם שיהיה רעב וחלש[9]: [9]**והיה** קולו נשמע בשלש פרסאות.

תימה דבפרק שלישי דתמיד (דף ל:) תנן מיריחו היו שומעין קול גביני ברוח דהיינו עשר פרסאות וי"ל דבי' פרסאות לא היו מגיעין אלא קול הברה בעלמא וכן יש לפרש אהא דאמרי' ריש פרק ערף בקלפי (לקמן לט:) דלירי לתות היכל נשמעין בשמונה תחומי שבת והתם תנן מיריחו: **נבלעין** במקומן. פירש הרב פורת דהוא הדין דישון מזבח החיצון ואין נראה לרבינו תם דמנא ליה הא סברא כיון דלא חשיב ליה בהדי הנך ועוד הא אמרי' בפרק כל שעה (פסחים דף סו.) ובשילהי תמורה (דף לד.) ואפר הקדש לעולם אסור באותן שטעונין גניזה כדתניא ושמו בגחת ושמו שלא יפזר אלמא דלא הוי נבלע במקומן מדטעון גניזה מיהו יש לומר קרא לאו אגיסא סמך וה"ק אי לאו הוה ניסא שיהא נבלע במקומן טעון גניזה אי נמי נראה לי אם חפר שם והוציא אותו קאמר דאפר הקדש לעולם אסור וכן פירש רש"י בסוף תמורה[6]:

כלי

בכלי חרס נבלעין במקומן ואמר אביי מוראה ונוצה. פי' ר"ל יוסף דהוא הדין תרומת הדשן. וקשה אמאי לא תשיב לה. ור"מ אומר דודאי לא היתה נבלעת, ולהכי דרשי (פסחים כו. ב) ושמו בגחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר דאיכא איסור הנאה, ואי נבלעת למה טעונה גניזה. ושמא אם לא אירע הנס קאמר, דהכי נמי משקין בעמילה פרק וולד תטמא (יב. א) איסור הנאה בדישון מזבח הפנימי המנורה. מיהו לקמן בפ' הוליאו לו (נט. ב ד"ה והרי) פירשתי דהיינו קודם דישון, ומ"מ אם אחר דישון קתני לא נהנין ולא מועלין. מקום ארון כו'. תימה כיון דפריך הנאת מנסים שהיו בבית ראשון דאמרי' לעולם נמי ניסי דלקמן (נט. א) דתנן מ' שנה שישמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין כו' וכל שכן בבית ראשון (שבהיום) אם תשובים יותר. י"ל כי גם במקדש ראשון פעמים שלא היה עולה. (וה"ה) [וה"ר אלחנן] תירץ דודאי בארון ומגדים שיך להקשות יותר לפי שכל שעה שהיה בבית המקדש נתקיים גם שלהם, אבל הני דלקמן פרק ערף בקלפי פסקו בזמן ש[אין] רואיין להיות. ומהאי טעמא נמי ניחא טפי הא דקשיא לי אמאי לא תשיב נמי הא דאמרינן בתמיד נשחט (פסחים סד. ב) גבי שלא כתות דאיכא למ"ד עזרה נעבלת מאליה תנן על ידי נס, דהא [נ]מי (ניחא) [ניסא] דלא קביע שהיה פוסק.

ויי"א קול רידיא. פי' רידיא הא דגרסי' באחרית פרק סדר תעניות האלו האחרון, אמר רבה בר בר חנה דדידי חזי לי ההוא רידיא ודמי לעיגלא תילתא, ופריקה שפותיה וקאי בין תהומא עילאה לתתאה. להתהומא תתאה אמר [א]בע ממיך ולעילאה אמר חשור ממיך, שנאמר הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצינו, פי' התור, עגל שהוא שור. היוצא קודם קרות הגבר דמו בראשו. אמר רב כשהיו ישראל עולים לרגל היו עומדין צפופין ומשתחוים רווחין. ואע"פ שנמשכין י"א אמה אחורי בית הכפרת. וזה אחד מן עשרה נסים שבמקדש, דתנן במס' אבות פרק אחרון עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש לא הפילה אשה מריח וכו'. ואקשינן פתח ואמר עשרה נסים שבמקדש ואומר בכללן שנים בירושלים הזיק נחש ועקרב רצר לי מקום. ושני איכא תרתי אחרנייתא במקדש וחן, שלא כיבו גשמים אש המערכה ולא הזיחה הרוח עשן המערכה. ותו ליכא והא **תני רב** שמע בקל. פי' כך שמו ומפורשים בזבחים פרק דם חטאת שניתו, וכי עושין אשפתות בעזרה, אשמיטתיה הא רב שמע בקל, שברי כלי חרס נבלעין במקומן. וכן אמר אביי מוראה ונוצה כו'. ודחינן פסולי תלתא הוו והם עומר ושתי הלחם ולחם הפנים חשבינהו בחד. וכן הבלועין נמי תרתי חשבינהו כחד, חסר חד, עייל נם דלחם הפנים שהיה נשאר בחמותו ח' ימים שנאמר לשום לחם חום ביום הלקחו, פי' לחם חום היה מסתלק כיום סדורו. ואסיק דלחם הפנים היה מיטלטל עם השלחן, מדקתני על השלחן הטהור מכלל שמטמא והא קיימא [לן] דטומאת הכלים מן השק ילפינן דכתיב או בגד או עור או שק, ואמרינן מה שק מיטלטל מלא וריקם, אף כל כלי המיטלטל מלא וריקן הוא שמקבל טומאה,

תוס' ישנים

לא נמצא פסול בעומר. לפי שלא היו יכולין להביא אחר כדפי' בקונטרס. ואע"ג דאמרינן לעיל [ז, א] גבי עומר אומר ומנין אחרת מתחיה, מ"מ לא שכיח למצוא אחרת. **ולא אירע** קרי לכהן גדול. אבל מיהא [אאר פסולין] אירעו, כדאשכחן לקמן [מז, א] ובכמה דוכתי ומתוה לימוא כו', אבל פסול קרי דגברא הוא לא אירע. ובירושלמי [פ"א ה"א] גרס מעשה ואירע קרי לכהן גדול ונכנס יוסף בן חילס כו'. וי"ל כדפירש בירושלמי [שם ה"ד] דבמקדש לשון דווקא קאמר. **דתניא מעולם לא כיבו נשמים אש כו'.** מוכח הכא דלא תנן להו במשנה לחנות. **שברי כלי חרס וכו'.** פרק דם חטאת [זבחים לד. ב] (מוכח) [מוכיח] שבבילתן במקום קודש, אבל לא ידענן מקרא מנלן שלאחר שבילתן אינו יכול להוציאן משם. מוראה ונוצה. פי' ר"ל יוסף דהוא הדין תרומת הדשן. ובקונטרס אמאי לא תשיב לה. ור"מ אומר דודאי לא היתה נבלעת, ולהכי דרשי [פסחים כו. ב] ושמו בגחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר דאיכא איסור הנאה, ואי נבלעת למה טעונה גניזה. ושמא אם לא אירע הנס קאמר, דהכי נמי משקין בעמילה פרק וולד תטמא [יב. א] איסור הנאה בדישון מזבח הפנימי המנורה. מיהו לקמן בפ' הוליאו לו [נט. ב ד"ה והרי] פירשתי דהיינו קודם דישון, ומ"מ אם אחר דישון קתני לא נהנין ולא מועלין. מקום ארון כו'. תימה כיון דפריך הנאת מנסים שהיו בבית ראשון דאמרי' לעולם נמי ניסי דלקמן [נט. א] דתנן מ' שנה שישמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין כו' וכל שכן בבית ראשון (שבהיום) אם תשובים יותר. י"ל כי גם במקדש ראשון פעמים שלא היה עולה. (וה"ה) [וה"ר אלחנן] תירץ דודאי בארון ומגדים שיך להקשות יותר לפי שכל שעה שהיה בבית המקדש נתקיים גם שלהם, אבל הני דלקמן פרק ערף בקלפי פסקו בזמן ש[אין] רואיין להיות. ומהאי טעמא נמי ניחא טפי הא דקשיא לי אמאי לא תשיב נמי הא דאמרינן בתמיד נשחט (פסחים סד. ב) גבי שלא כתות דאיכא למ"ד עזרה נעבלת מאליה תנן על ידי נס, דהא [נ]מי (ניחא) [ניסא] דלא קביע שהיה פוסק.